

УДК 346.5

DOI <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2025.4.6>**Анна ПАНЧУК**

доктор філософії права, адвокат, начальник сектору взаємодії з правоохоронними органами та правового супроводу міжнародного співробітництва відділу правового забезпечення фінансово-економічної діяльності юридичного департаменту апарату управління державного підприємства «Адміністрація морських портів України», anna_panhuk@ukr.net
ORCID: 0000-0002-7386-0672

ПРАВОВІ МЕЖІ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА: ВЗАЄМОДІЯ СПЕЦІАЛЬНИХ НОРМ, ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ, ВИКЛИКИ ТА ПОТРЕБИ ВОЄННОГО ЧАСУ

Стаття присвячена аналізу сучасних трансформацій у правовому регулюванні діяльності державних унітарних підприємств в Україні в контексті законодавчих ініціатив щодо реформування господарського законодавства. На основі норм Угоди про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію між Україною та ЄС), спеціальних законів та підзаконних актів досліджено відповідність національних регуляторних підходів європейським стандартам правової визначеності, пропорційності та передбачуваності. Особливу увагу приділено аналізу колізій, що виникають у зв'язку з втратою чинності Господарського кодексу України та реформування державних підприємств, включно із застосуванням інституту узуфрукта, та впливом таких колізій на забезпечення стратегічних інтересів держави, економічну безпеку й стабільність системи управління державним майном.

У роботі обґрунтовано, що державні підприємства, зокрема ті, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, повинні залишатися у фокусі спеціального правового регулювання, що відповідає міжнародним стандартам корпоративного управління, зокрема Керівним принципам ОЕСР.

Показано, що скасування Господарського кодексу України та запровадження нових механізмів, таких як узуфрукт державного майна, потребує глибокої наукової оцінки, правового узгодження та врахування ризиків воєнного стану.

Зроблено висновок, що для забезпечення правової стабільності та захисту стратегічних активів держави необхідним є системний перегляд спеціального законодавства у сфері управління державною власністю, усунення нормативних колізій та запровадження регуляторних рішень, які відповідають вимогам Конституції України, європейським стандартам та інтересам національної безпеки.

Ключові слова: державне підприємство, стратегічні об'єкти, узуфрукт, господарське законодавство, корпоративне управління, управління майном національна безпека.

Anna Panchuk. LEGAL BOUNDARIES OF STATE SECTOR REFORM: INTERACTION OF SPECIAL NORMS, EUROPEAN STANDARDS, CHALLENGES AND NEEDS OF WARTIME

The article is devoted to the analysis of current transformations in the legal regulation of state unitary enterprises in Ukraine within the context of legislative initiatives aimed at reforming commercial legislation. Based on the provisions of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand (hereinafter – the EU-Ukraine Association Agreement), as well as special laws and subordinate legal acts, the study examines the compliance of national regulatory approaches with European standards of legal certainty, proportionality, and predictability.

Special attention is paid to the analysis of conflicts arising in connection with the repeal of the Commercial Code of Ukraine and the reform of state-owned enterprises, including the application of the usufruct institution, as well as the impact of such conflicts on the safeguarding of the state's strategic interests, economic security, and the stability of the system of management of state property.

The research substantiates that state-owned enterprises, particularly those of strategic significance for the state's economy and security, should remain under the scope of special legal regulation that meets international standards of corporate governance, including the OECD Guidelines. It is demonstrated that the abolition of the Commercial Code of Ukraine and the introduction of new mechanisms, such as the usufruct of state property, require in-depth scholarly assessment, legal alignment, and consideration of wartime risks.

It is concluded that ensuring legal stability and protecting the state's strategic assets necessitate a systematic revision of special legislation in the sphere of state property management, elimination of regulatory conflicts, and implementation of regulatory solutions that comply with the requirements of the Constitution of Ukraine, European standards, and national security interests.

Key words: state-owned enterprise, strategic facilities, usufruct, commercial legislation, corporate governance, property management, national security.

Постановка проблеми. Скасування Господарського кодексу України (далі – ГК), здійснене в контексті європейської інтеграції та систематизації законодавства, призвело до формування правового вакууму у сфері діяльності більшості державних та комунальних підприємств. Це зумовлено тим, що спеціальні норми, які регулювали окремі аспекти діяльності суб'єктів господарювання, скасовані без їх належного нормативного заміщення. Актуальними у правовому середовищі стають дослідження, присвячені майбутньому функціонуванню та розвитку державних підприємств, особливо тих, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Правова реальність вимагає розробки нової доктрини участі публічних суб'єктів у цивільно-правових відносинах, з урахуванням особливостей їх правової природи, визначення меж публічного інтересу в економіці підприємств в особливий період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті досліджено думки науковців і юристів-практиків, експертні висновки щодо скасування ГК, зокрема Рєзнікової В.В., Щербини В.С., Осетинської Г., Сегал Є.А., Шемет У.Р., Тимченко Л. М., Скрипника П.Г., Остапено Ю.І., Подцерковного О.П., Полохович В.І. та ін. На думку багатьох авторів, скасування ГК не узгоджується з європейськими правовими стандартами та суперечать правотворчій практиці багатьох європейських країн. Підтримується думка авторів щодо запровадження Економічного кодексу України, який би однозначно врегулював господарські правовідносини між підприємствами й органами управління, які лишалися неврегульованими. Разом з цим, наукові роботи та статті практиків, як прихильників скасування ГК, так і прихильників його збереження, приходили до однозначних висновків щодо необхідності його поглибленого доопрацювання, уточнення та доповнення норм, з урахуванням розвитку економічних правовідносин.

Спостерігається, що останнім часом в правовій доктрині все частіше зустрічається запозичення термінології з римського права. Інфодемія та когнітивні упередження призводять до викривлення сприйняття реальності. Зміни, що вносяться до законодавства часто дублюють приписи інших нормативно-правових актів, містять неузгодженість норм, що в свою чергу впливає на правозастосування. Абсурдність ситуації полягає в тому, що сьогодні радянські норми вважаються застарілими та змінюються термінами неживої мови, яка використовувалася ще за часів Римської імперії.

Постановка завдання. Метою даної роботи є аналіз наслідків відміни ГК для економіки та безпеки країни, дослідження правового регулювання відносин, які мають публічно-правовий елемент та трансформовані в цивільне законодавство. У рамках дослідження особлива увага приділяється порядку управління державним майном, управління об'єктами державної власності, аналіз законодавства та застосування норм у перехідний період.

Виклад основного матеріалу. Законом, прийнятим Верховною Радою України 09.01.2025 № 4196-ІХ «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» (далі – Закон про особливості) вносяться зміни до Цивільного кодексу України (далі – ЦК) та низки спеціальних законів[3]. Цим же законом визнається таким, що втратив чинність ГК [1]. Так, господарське право, як окрема галузь права, фіксувало специфіку господарських правовідносин, що відрізняються від цивільних, а тому переважна більшість розвинутих країн не піддає сумніву доцільність існування двох кодифікацій, які регулюють подібні правовідносини. У загальній юридичній практиці господарські відносини розглядаються через призму процесу діяльності, у ході якої виробничі питання потребують чіткого регламентування для забезпечення прозорості результатів, економічного обґрунтування та розуміння наслідків діяльності.

Проте з прийняттям Закону про особливості на практиці виникає низка питань, у тому числі щодо поступового припинення державного та комунального підприємства та їх перетворення у перехідний період. Вносяться зміни щодо застосування правових категорій у перехідний період, встановлюється мораторій на закріплення майна за юридичними особами на «праві господарського відання» або на «праві оперативного управління». Особливу увагу привертає запровадження нового виду речового права – «узуфрукта». Так, з лат. мови *usus-fructus* – право користування чужою власністю, річчю та її плодами зі збереженням її сутності; вилучення доходів, експлуатація. Тобто це обмежене речове право, характерне для цивільно-правових та змішаних правових систем, яке об'єднує два майнові інститути: *usus* і *fructus*: Де *usus* (користування) – це право користування, вживання. Право користування чужою річчю, без права користування її плодами [10, с. 41]. *Fructus* – плід, що у переносному значенні означає право отримувати прибуток

від речі, якою володіє: наприклад, шляхом продажу врожаю, здачі в оренду нерухомого майна, тощо [10, с. 16]. «Сутність інституту узуфрукта полягає в тому, що його суб'єкт (узуфруктуарій) набуває можливість користуватися обтяженою річчю і вилучати з неї плоди і доходи з умовою забезпечення її цілісності і схоронності» [5, с. 22].

Проте, слід відмітити, норми ЦК, який регулює майнові й особисті немайнові права фізичних та юридичних осіб, договори, зобов'язання, інші цивільно-правові інститути, не містять поняття «узуфрукт», зокрема, Закон про особливості не вносить зміни до самого кодифікованого акта ЦК. Поряд з іншими видами речових прав відповідно до ЦК на чуже майно, які мають спільні з узуфруктом ознаки (сервітут, емфітевзис, суперфіцій), узуфрукт не звужує суб'єкта (користувача) у користуванні чужою річчю [12]. У зв'язку з чим, на переконання науковців введення у цивільне право інституту узуфрукта сприятиме позитивним зрушенням в реалізації прав на користування чужим майном [6, ст. 210]. З огляду на загальний підхід, звісно розширення можливостей для розвитку приватно-правових відносин в нашій державі може мати місце. Проте, в цій статті аналіз змін до законодавства проводиться під іншим кутом, в реаліях повномасштабного вторгнення РФ та бойових дій, де зміна права володіння, організаційно-правової форми юридичної особи, зокрема державного/комунального підприємства містить низку ризиків. Норми ГК давали можливість зберегти значну частину майнових активів у державній та комунальній власності, закріпивши положення про можливість володіння, користування та розпорядження ними на праві господарського відання або оперативного управління. Проте відповідно до ст. 4 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» до речових прав та їх обтяжень, що підлягають державній реєстрації, серед інших, досі належить право господарського відання; право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис); право господарського відання; право забудови земельної ділянки (суперфіцій); узуфрукт державного і комунального майна тощо [2]. Та всупереч означеному, частиною третьою Закону про Особливості встановлено заборону закріплення (передачу) майна за юридичними особами на праві господарського відання або на праві оперативного управління. Закон про

Особливості визначає узуфрукт як форму володіння державним майном. Узуфрукт встановлюється рішенням уповноваженого органу управління щодо будь-яких видів рухомого або нерухомого майна (крім земельних ділянок), що перебуває у державній власності, на строк на п'ять років або безстроково [3].

Таким чином відбувається заміна правових категорій «право господарського відання» та «право оперативного управління» щодо майна державних підприємств за яким держава є єдиним вигодонабувачем такого майна, а державне підприємство лише здійснювало його управління. Проте змінність концепції не узгоджується в нормах Закону про особливості, та актах законодавства вищої сили – ЦК, нормах Політики державної власності, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2024 № 1369 (далі – Політика власності), Закону України «Про управління об'єктами державної власності» тощо.

Закон про особливості доповнив Закон України «Про управління об'єктами державної власності» статтями 9² та 9³, в яких визначив та закріпив особливості діяльності державних унітарних підприємств, у тому числі державних комерційних та некомерційних. Також надає визначення державному комерційному підприємству – юридична особа, що діє на основі статуту і несе відповідальність за результати своєї діяльності усім майном, належним їй на праві господарського відання або на іншому речовому праві на чуже майно, передбаченому законом, згідно із законом [2]. Тобто, звертається увага на неузгодженість норм Закону про особливості із положеннями прикінцевих та перехідних положень до нього, в яких вносяться зміни до законодавства, у тому числі у зв'язку з скасуванням ГК.

Загальні принципи формування політики державної власності, обґрунтування та цілі залишення у державній власності державних унітарних підприємств та корпоративних прав, визначення категорій таких підприємств, перед якими ставляться фінансові, операційні, нефінансові (у тому числі соціальні) цілі закріплено у Законі України «Про управління об'єктами державної власності» та визначено у Політиці власності [7]. Із назви статті 13 Закону про особливості вбачається, що законодавець у цій статті намагається врегулювати особливості не лише створення, але і діяльності юридичних осіб. Наявні протиріччя в нормах Закону про особливості створюють правову невизначеність для учасників

(засновників) державних підприємств, які відповідно до статті 14 цього ж закону зобов'язані протягом 6 місяців, з дня набрання ним чинності, прийняти рішення про припинення таких підприємств шляхом їх перетворення або ліквідації [3]. Однак частина друга цієї статті визначає «у разі перетворення підприємства... уповноважений суб'єкт управління... самостійно обирає організаційно-правову форму юридичної особи – правонаступника такого підприємства», тобто, законодавець формує колізійні норми, які, з одного боку, допускають можливість неперетворення таких підприємств, а з іншого – у межах того самого законодавчого акта одночасно встановлюють обов'язковість їх перетворення [3].

За таких обставин цілі, закладені у Законі про особливості з метою залучення інвестицій, а також ідея ефективного використання майнового потенціалу у діяльності суб'єктів цивільних правовідносин, нівелюється. Залучення інвестицій в умовах правової невизначеності щодо статусу партнера та права володіння майном виглядає щонайменше сумнівним.

У свою чергу, Політика власності, як інструмент реалізації державної політики у сфері управління державним майном, визначає обґрунтування залишення в державній власності державних унітарних підприємств та корпоративних прав держави у статутному капіталі господарських товариств, а також встановлює загальні принципи й засади управління такими суб'єктами. Відповідно до положень Політики власності, за результатами проведеного розподілу підприємств корпоративні права держави поділяються, на такі групи: 1) підприємства та корпоративні права держави, які не підлягають приватизації; 2) підприємства та корпоративні права держави, необхідні для забезпечення обороноздатності держави, що залишаються в державній власності на період дії правового режиму воєнного стану; 3) підприємства, які підлягають приватизації чи ліквідації; 4) підприємства, що підлягають реорганізації [7]. Крім того, аналіз положень Політики власності, свідчить про існування окремої процедури визначення державою доцільності володіння корпоративними правами. За результатами такої процедури, у розумінні Політики власності, підприємства (корпоративні права держави) класифікуються на: 1) товариства з корпоративними правами держави, 2) підприємства, що не підлягають зміні організаційно-правової форми; 3) підприємства, що підлягають перетворенню на акціонерні товариства або товариства з обмеженою відпові-

дальністю. Відповідні рішення ухвалюються на рівні Кабінету Міністрів України, до обговорення яких у визначеному порядку залучаються не лише орган управління, а й Міністерство економіки, Міністерство фінансів, Фонд державного майна, Антимонопольний комітет та інші заінтересовані органи [7].

Отже, підводячи підсумки проведеного аналізу норм національного законодавства, вбачається, що Закон про особливості не передбачає обов'язкового перетворення всіх державних підприємств на інші організаційно-правові форми. Закон регулює особливості такого процесу лише у разі прийняття відповідного рішення уповноваженими органами, у перехідний період, з урахуванням цілей і специфіки діяльності підприємств. Актами вищої юридичної сили закріплено існування державних підприємств в організаційно-правовій формі державного унітарного підприємства.

Щодо форми управління державними підприємствами, вважається, що право господарського відання є більш придатною формою управління для державних підприємств публічного права, ніж узуфрукт, як приватноправовою формою користування чужим майном. Це пояснюється тим, що з набранням чинності Закону про особливості в деякій мірі може збільшитись кількість «користувачів» державного майна. Сама зміна організаційно-правової форми володіння не вирішує проблем користування майном і не забезпечує його якісне використання. Згадана форма також не гарантує сталий економічний розвиток і не створює можливостей для планування балансу суспільних потреб із дотримання принципів соціальної та екологічної відповідальності.

Аналізуючи підзаконні нормативно-правові акти, прийняті на виконання закону про Особливості, доречно згадати латинський вислів «*Lex specialis derogat legi generali*», що у перекладі означає пріоритет спеціальної норми права над загальною. У цьому контексті процедури перетворення, визначені Порядком перетворення державного підприємства в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків акцій (часток) якого належить державі, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2025 № 1104 [9], Порядку передачі державного та комунального майна на праві узуфрукта державного або комунального майна, здійснення контролю за використанням такого майна, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2025 № 1103 [8] та іншими аналогічними актами,

є похідними від базових процесів, що визначають доцільність розподілу корпоративних прав держави. Відповідно, такі акти мають узгоджуватись з положеннями Політики власності яка встановлює цілі збереження державної частки у стратегічних підприємствах, загальні принципи управління державними унітарними підприємствами, та засади реалізації корпоративних прав держави [7]. У разі виникнення колізій між актами законодавства, вважається, що має застосовуватись норма права яка має спеціальний характер та імперативно визначає порядок дій для суб'єктів управління державним майном.

Таким чином недоліки законодавчої техніки, колізійні норми Закону про особливості на сьогодні створюють підстави для утримання від застосування заходів щодо перетворення або ліквідації державних унітарних підприємств. По-перше, заходи з перетворення державних підприємств мають узгоджуватись з програмними документами у сфері управління об'єктами державної власності. По-друге, перед ухваленням будь-якого рішення щодо зміни організаційно-правової форми підприємства необхідним є всебічний аналіз його діяльності з огляду на відповідність потребам суспільного виробництва та національної безпеки; наявність ознак стратегічного значення для економіки та безпеки держави; визначення, чи є таке підприємство критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період; роль підприємства як складової єдиної транспортної системи України.

У цьому контексті обґрунтованим постає питання щодо доцільності проведення таких перетворень у період воєнного стану та очікуваних від них результатів.

Хоча поєднання приватноправових і публічно-правових механізмів регулювання економічних відносин загалом сприяє соціально-економічному розвитку, перетворення підприємства, яке має стратегічне значення для економіки та безпеки держави, можливе лише після додаткових погоджень (крім загальної процедури, визначеної Політикою власності) з Міністерством фінансів, Міністерством оборони та Радою національної безпеки і оборони України. Це зумовлено тим, що будь-яка зміна організаційно-правової форми – зокрема перетворення в акціонерне товариство або товариство з обмеженою відповідальністю – навіть за умови збереження 100 % державної частки, є ризиковою. Таке перетворення потенційно відкриває можливість для подальшої приватизації (у тому

числі прихованої), зміни режиму управління та перерозподілу стратегічного майна, яке не підлягає приватизації, що прямо суперечить забороні на відчуження об'єктів критичної інфраструктури в умовах воєнного стану.

Реалізація таких рішень може призвести не лише до порушення принципів державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, але й створює високі корупційні ризики, становить загрозу національній і економічній безпеці держави.

Висновки. Угода про асоціацію між Україною та ЄС визначає одним зі своїх завдань поступове наближення законодавства України до політики ЄС. Зокрема, стаття 282 Угоди встановлює обов'язок сторін створювати та підтримувати ефективне та передбачуване регуляторне середовище для суб'єктів господарювання, дотримуючись принципів правової визначеності та пропорційності [11].

Стаття 257 Угоди прямо передбачає існування державних підприємств та підприємств, які наділені спеціальними або виключними правами, та підтверджує, що такі положення не повинні тлумачитися як обмеження права будь-якої сторони створювати або утримувати державні підприємства чи надавати їм спеціальні/виключні права [11]. Це свідчить про відповідність функціонування державних підприємств правовим стандартам ЄС та необхідність збереження системного підходу до регулювання їх діяльності. Поточні законодавчі ініціативи у сфері реформування господарського законодавства повинні враховувати наукові основи господарського права та європейський досвід регулювання публічних економічних відносин. Неврахування зазначених аспектів може спричинити викривлене тлумачення ролі держави в економіці, що не відповідає підходам ЄС, де державні підприємства продовжують виконувати стратегічні й суспільно важливі функції.

Скасування ГК в умовах воєнного стану є передчасним та може мати системні ризики, зокрема пов'язані з порушенням стабільності правового середовища, можливими процесами надмірного перерозподілу державної власності та послабленням державної участі у стратегічних секторах економіки.

Положення Закону про особливості підлягають перегляду в установленому порядку на предмет їх відповідності Конституції України, законам України та міжнародно-правовим зобов'язанням України. А повноцінне впровадження інституту узфрукта в національне законодавство України залишається дискусійним питанням та потребує подальшого дослідження.

Література:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 24.11.2025).
2. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Закон України від 01.07.2003 №1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> (дата звернення 26.11.2025).
3. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб»: Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2025. № 28-29. Ст. 42, 94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text> (дата звернення 24.11.2025).
4. Закон України «Про управління об'єктами державної власності». Закон України від 21.09.2006 №185-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 46. Ст.1502, 456. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> (дата звернення 26.11.2025).
5. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Видавничий дім «АртЕк». Київ, 2020. С. 22. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ExwdnngsmvpAZJtWi836Rr6-x1quaZJQ/view>
6. Паньківський В. Впровадження інституту узурфрукта в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. № 1 (37). С. 207–211. file:///C:/Users/0018/Downloads/1-2024-207-212%20(1).pdf
7. Політика державної власності. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2024 № 1369. *Офіційний вісник України*. 2025. № 1. Ст. 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1369-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення 24.11.2025).
8. Порядок передачі державного та комунального майна на праві узурфрукта державного або комунального майна, здійснення контролю за використанням такого майна. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2025 № 1103. *Офіційний вісник України*. 2025. № 79. Ст. 5416. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення 28.11.2025).
9. Порядок перетворення державного підприємства в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків акцій (часток) якого належить державі. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2025 № 1104. *Офіційний вісник України*. 2025. № 78. Ст. 5374. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1104-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення 28.11.2025).
10. Тарасова Г. М. Словник латинських юридичних фраз та термінів. – *Юридична література*. Одеса, 2003. С. 16–41.
11. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угода від 27.06.2014. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Ст. 2125. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення 28.11.2025).
12. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 25.11.2025).

Дата першого надходження статті до видання: 19.11.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.12.2025